

Received / Geliş
03.12.2017

Article History
Accepted / Kabul
20.12.2017

Available Online / Yayınlanma
20.12.2017

POST-DATE CHECK AND PROBLEMS ARISING IN PRACTISE

İLERİ TARİHLİ ÇEK VE UYGULAMADA ORTAYA ÇIKAN SORUNLAR¹

İsmail SARITEKE²

Abstract

Check is a bill of exchange which addressed to a bank regarded to legal status. Thanks to this feature, it is accepted as a reliable payment instrument in the market. Today, however, the check has moved away from its intended purpose and has become a major credit instrument through payment. For this reason, in the practice, advanced checks and post-dated checks were issued. In this study, the post-date check will be explained by comparing British and Turkish law. The reason why we are referring to English law is that the Geneva Check Convention and the check legal regime in Europe have not been adopted in English law. Thus, it is possible to talk about two different legal systems in the field of checks. Post-date check is accepted on both systems and this issue is not controversial. Controversial issues arise from application of post-dated checks. This study will attempt to explain the two major problems that may arise in the application of the post-date check, comparing the two systems and taking into account the fact that the withdrawal is intended to occur before the date of the submission of the submission and the interrogator's date of regulation.

Keywords: Check, Post Date Check Çek, Yargıtay, Check Law

Özet

Çek hukuki statüsü gereği muhatabı banka olan bir kıymetli evraktır. Bu özelliği sayesinde piyasada güvenilir bir ödeme aracı olarak kabul edilmektedir. Ancak günümüzde çek ortaya çıkış amacından uzaklaşmış ve kredi aracı haline dönüşmüştür. Bu sebeple de uygulamada ortaya ileri tarihli çekler ve vadeli çekler ortaya çıkmıştır. Bu çalışmada ileri tarihli çek İngiliz ve Türk hukuku kıyaslanarak anlatılacaktır. İngiliz hukukuna değinmemizin sebebi Cenevre Yeknesak Kuralları ile birlikte Avrupa'da oluşan çek hukuku rejiminin İngiliz hukukunda benimsenmemiş olmasıdır. Böylece çek konusunda iki farklı hukuk sisteminden bahsetmek mümkündür. İleri tarihli çek her iki sistemde de geçerli kabul edilmiş olup bu konu tartışmalı değildir. Tartışmalı olan hususlar ileri tarihli çekin uygulamalarından kaynaklanmaktadır. Bu çalışmada bu iki sistemi kıyaslayarak ve çekin ortaya çıkış amacı da göz önünde bulundurularak ileri tarihli çek ve ileri tarihli çek uygulamasında ortaya çıkabilecek başlıca iki sorun olan vaktinden önce ibraz ve keşidecinin düzenleme tarihinden önce ölümü, iflası veya kısıtlanması anlatılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çek, İleri Tarihli Çek , Yargıtay, Çek Kanunu

¹ Bu çalışma 2017 tarihinde Al Farabi I. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi'nde sunulan "İleri Tarihli Çek ve Uygulamada Ortaya Çıkan Sorunlar" adlı bildirinin genişletilmesi suretiyle hazırlanmıştır.

² Arş. Gör., Mustafa Kemal Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi. isariteke@mku.edu.tr

GİRİŞ

Gerek ödeme araçlarının gerek kredi araçlarının orta çağdan beri var olduğu bilinmektedir. Birçok sebepten dolayı para transferinin güç olması insanları para transferine yarayan araçlara yönlendirmiştir (Usher, 1914:22). Bu ödeme araçlarından birisi de çekdir. Hollanda'da ortaya çıktığı düşünülen çek buradan İngiltere'ye geçmiş ve tüm Dünya'ya yayılmıştır (Infoplease). Çekin ortaya çıktığı yüzyıllarda insanlar paralarını saklamaları için bankerlere veriyor ve birisine ödeme yapmak istedikleri zaman o kişi aracılığıyla bankere bir not yolluyorlardı (Bigelow, 1893:2). Zamanla bankerler bankalara bu notlar ise matbu çeklere dönüşmüştür. Görüldüğü üzere çekin ortaya çıkış şekli kâğıt paranın ortaya çıkışı ile hemen hemen benzer özellikler arz etmektedir.

İngiliz hukuku çekin gelişmesinde çok önemli bir yere sahiptir. Günümüzde kullanılan çek kelimesi dahi İngilizler tarafından bulunmuştur.

³İngiliz hukukunda önemli bir yeri olan ve 1882 yılında çıkarılan Bill of Exchange Act birçok ülkenin kıymetli evrak düzenlemelerine esin kaynağı olmuştur (Amerika, Singapur, Kanada bunlardan birkaç tanesidir).

BOEA'da çek, bir bankere talep üzerine ödeme yapabilmesi için yazılan kambiyo senedi olarak tanımlanmıştır (BOEA 73). Bu hüküm uyarınca İngiliz hukukunda çekin muhatabı bankerlerdir. Aynı zamanda çek talep üzerine ödeme yapılabilmesi için yazılır. Bir başka deyişle çek görüldüğünde ödenen bir ödeme aracıdır.

Ülkemizde çekerle ilişkin düzenlemeler baktığımızda Osmanlı döneminde ayrı bir çek kanununun ancak 1914 yılında kabul edildiği görülmektedir. Osmanlı döneminde kambiyo hukukuna ilişkin ilk düzenlemeler 1807 tarihli Fransa Ticaret Kanunu'nun çevirisi olan 1850 den 1926 tarihine kadar yürürlükte kalan Kanunname-i Ticaret'te yer almıştır ancak bu kanunda çekerle ilişkin hüküm yoktur. Bu kanunname de policeden ve emre muharrer senetlerden kısmen bahsedilmiştir. Çekin bahsinin geçmemesinin sebebi mehzar kanunda çekle ilgili hüküm bulunmamasıdır. Çek Fransa'da ancak 1865 yılında kanunen kabul görebilmiştir. 1910 ve 1912 yıllarında Lahey'de yapılan iki konferans neticesinde 1914 yılında ayrı bir çek kanunu kabul edilmiştir (İntan, 1966:22). Günümüz hukukunda çekerle ilişkin hükümlere 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 780 ile 818. maddeleri arasında yer verilmiştir. TTK 'da bir çek tanımı yapılmış değildir ancak doktrinde kabul gören genel tanıma göre çek, "Ticaret kanununda ön görülen sıkı şekil şartlarına bağlı olarak düzenlenen, para borçlarını ödeme amacına özgülenmiş, yazılı ve soyut bir havaledir." (Poroy & Tekinalp, 2013:290) Tanımdan da anlaşılacağı üzere çek para borçları için ödeme aracıdır.

İLERİ TARİHLİ ÇEK KAVRAMI

Para taşımanın ve para transferinin kolaylaşması ile çekerle ilişkin ilk sorunlarda baş göstermeye başlamıştır. Ödeme aracı olarak ortaya çıkan çek kredi aracı olarak kullanılmaya başlamıştır. Katı bir surette uygulanan vade yasağı düzenleme tarihinin ileri bir tarih olarak yazılması ile aşılımaya çalışılmıştır.

Üzerine keşide edildiği tarihten sonraki bir tarih yazılan çekerle ileri tarihli çek denir. Burada amaç ibraz süresini ileri atarak çekerle bir nevi vade vasfı yüklemektir. Düzenleme tarihinin önceki bir tarih olarak yazılıp ibraz süresinin kısaltılması da mümkündür.

³ 1700'lü yıllarda İngilizler çeklere seri numarası koyarak güvenliği artırmak istemiş ve bu dönemde seri numarasını kontrol etmek amacıyla kullanılan "check" kelimesi bu ödeme aracına adını vermiştir. İngiliz hukukundan esinlenen ülkelerde "check" kelimesi, İngiltere'de ise "Cheque" kelimesi kullanılmaktadır (Infoplease).

İngiliz hukukunda çek anlık bir ödeme aracıdır ve keşide edildiği günden itibaren makul bir sürede ibraz edilmelidir (BOEA 74/1). Makul süre konusunda net bir açıklama yapılmamıştır. Makul sürenin senedin doğasına, ticaretin yapılış şekline, bankerlerin durumuna ve olayın kendine has koşullarına bakılmak suretiyle değerlendirileceği hükmolunmuştur (BOEA 74/2). Oldukça sübjektif olan bu değerlendirme kıstası birçok mahkeme kararına konu olmuştur. Mahkeme bir kararında ibraz için beklenen 6 günlük süreyi makul sürenin üzerinde bulmuş ve çekin bir dolaşım aracı değil ödeme aracı olduğundan bahisle ibraz süresinin keşide günü veya ertesi gün olması gerektiğini belirtmiştir (Down v. Halling, 4 B. & C. 330.)

İleri tarihli çeki ilişkin İngiliz hukukunda yer alan ilk düzenleme 1882 tarihli Bill of Exchange Act'dır. Bu düzenlemenin 13. maddesinin 2. fıkrası "*Bir senet sadece tarihsiz ya da ileri tarihli olduğu için geçersiz sayılamaz*" demek suretiyle ileri tarihli çeki geçerli kılmıştır. Bu düzenleme ile tarihsiz çekler (ante-date) de geçerlilik kazanmıştır. Buradan bahisle İngiliz hukukunda düzenleme tarihinin çekin zorunlu unsurlarından olmadığı anlaşılmaktadır.

TTK'da bono ve poliçe kredi aracı olarak çek ise sadece ödeme aracı olarak öngörülmüştür ve bunun sonucu olarak da Kanun koyucu çekte vadeye izin vermemiştir (TTK m.795). TTK 703'de 4 çeşit vade sayılmıştır. TTK 795'de bunlardan sadece biri (görüldüğünde ödenir) kabul edilmek suretiyle çek diğer vade türlerinden arındırılmıştır. Çekin ibraz süresi oldukça kısa olduğundan çekte faiz kaydı da yoktur yazılmış olsa dahi geçersiz sayılır (TTK m.786). Görüldüğü üzere çekin hukuki sonuçlarının hemen hemen hepsi çekin sadece bir ödeme aracı olarak ön görülmüş olmasına bağlıdır.

Uygulamada ileri tarihli çeklere vadeli çek de denilmektedir. Ancak bu tabir yanlıştır çünkü çekte vade olmaz. Bu durum kanun koyucu tarafından açıkça belirtilmiştir (TTK m.795). Ayrıca Yargıtay bir kararında "*Çeklerde TTK hükümlerine göre vade bulunmaz. Çek görüldüğünde ödenir. Ne var ki Dairemiz içtihatlarında da benimsendiği üzere ileri tarihli çek düzenlenmesi mümkündür*" (12. HD 06.06.2002 E. 2002/10509 K. 2002/12034.) demek suretiyle bu konuyu açıklığa kavuşturmuştur. Üzerinde vade bulunan bir çek teknik olarak ileri tarihli bir çek değildir, üzerindeki vade yazısı geçersiz olduğu için düzenleme tarihi esas alınır ve çeki vade vasfı bu yolla yüklenemez ("*Çeklerde vade olamayacağından düzenlenen çekte iki tarih bulunması halinde önceki tarihin keşide tarihi olarak kabulü gerekir.*" 12.HD 26.04.2001 E.2001/6458 K. 2001/7034). Kambiyo sistemimizde poliçe ve bono yer alırken ve her ikisinde de vade mümkünken insanlar neden ileri tarihli çeki tercih etmişlerdir? Bu konudaki en önemli neden çekte muhatapın banka olmasıdır. TTK uyarınca çekte muhatap ancak bir banka olabilir (TTK 782) bu da alacaklıya alacağının tahsiline ilişkin güven verir (Çöl, 2004). Ayrıca tarafların damga vergisinden kaçınmak istemeleri de önemli bir etkidir (Çöl, 2004). Mülga olan 3167 Sayılı Çek Kanunu karşılıksız çek keşide edenlere yönelik ağır cezalar ön görmekteydi (3167 Sayılı Çek Kanunu m.16.) bu düzenleme de insanların öncelikle çeki, çekte vade bulunmaması sebebiyle de ileri tarihli çeki yönelmesine neden olmuştur. 15.7.2016 tarihinde gelen düzenleme ile karşılıksız çeki adli para cezası getirilmesi çek kullanımını teşvik etmektedir. Çek Kanunu m.5 uyarınca "*Üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanuni ibraz süresi içinde ibrazında, çekle ilgili olarak "karşılıksızdır" işlemi yapılmasına sebebiyet veren kişi hakkında, hamilin şikâyeti üzerine, her bir çekle ilgili olarak, binbeşyüz güne kadar adli para cezasına hükmolunur. Ancak, hükmedilecek adli para cezası; çek bedelinin karşılıksız kalan miktarı, çekin üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanuni ibraz tarihinden itibaren işleyecek 3095 sayılı Kanuna göre ticari işlerde temerrüt faizi oranı üzerinden hesaplanacak faizi ile takip ve yargılama gideri toplamından az olamaz.*"

İngiliz hukukundan farklı olarak ülkemizde tarihsiz (ante-date) çekler kabul edilmemiştir. Düzenleme tarihi çekin zorunlu unsurlarından kabul edilmiş olup (TTK m.780) yokluğu çeki geçersiz kılar (TTK m. 781). İleri tarihli çeklerin geçerliliği ise zımni bir düzenleme ile kabul edilmiştir. TTK m. 795/2'de : “Düzenlenme günü olarak gösterilen günden önce ödenmek için ibraz olunan çek, ibraz günü ödenir.” demek suretiyle ileri tarihli çeklerin artık geçersiz sayılmadığı ancak hamilin ibraz gününe kadar beklemesi gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca ileri tarihli çekin geçerliliği Yargıtay tarafından da yerleşik içtihatlarla kabul edilmiştir (“... Aslolan keşide tarihinin belli bir tarih olarak çek üzerinde YAZILI OLMASIDIR. Çekin asli unsurlarından olan keşide tarihli gerçek keşide tarihinden sonraki bir tarih olarak da yazılabilir. Bu takdirde ibraz süresi UZATILMIŞ OLMAKTADIR. (F. Öztan Kıy. Ev. Huk.. S. 1054) çek de keşide gününün bu şekilde göstermesi halinde, başka bir anlatımla; ileri tarihli çek düzenlenmesi durumunda, çekin kambiyo senedi olma vasfını etkilemeyeceği dairemiz yerleşik içtihatlarında DA BENİMSENMİŞTİR.” 12.HD 01.12.2000 E. 2000/15786 K. 2000/18942.).

İLERİ TARİHLİ ÇEK UYGULAMASINDA ORTAYA ÇIKAN SORUNLAR

İleri tarihli çek uygulamasında karşılaşılabilecek sorunlar başlıca iki tanedir. Bunlardan birincisi ileri tarihli çekin vaktinden önce ibraz edilmesi, ikincisi ise ileri tarihli çek keşidecinin düzenleme tarihinden önce ölümü, iflası veya kısıtlanmasıdır.

İLERİ TARİHLİ ÇEKİN DÜZENLEME TARİHİNDEN ÖNCE İBRAZ EDİLMESİ

İleri tarihli çekin vaktinden önce ibrazı ve ibraz halinde ödeme yapılıp yapılmayacağı konusunda doktrinde iki farklı görüş mevcuttur (Gençtürk, 2011:1). Birinci görüş ileri tarihli çeki bir centilmenlik anlaşması olarak yorumlamaktadır. CYK sırasında ileri tarihli çekin geçerli ancak ibrazında ödenmesine karşı olan görüş hamilin lehtar ile olan anlaşmasına uymamasının ve lehtar zor duruma düşürmesinin etik olmadığını savunmuştur (Gençtürk, 2011:2). Bu görüşü savunanlar ibraz geçerli sayılsa bile çekin kısmen ya da tamamen karşılıksız kalması durumunda hiç değilse cezai yaptırımların olmaması gerektiğini öne sürmektedirler. İkinci ve bizim de katıldığımız görüşe göre çek bir kredi aracı değildir, ödeme aracıdır (Reisoğlu, 2011:147). Çekte vade kaydı olmadığı gibi vade niteliği taşıyan kayıtlarda yok hükmündedir. Düzenleme tarihinden önce ibraz edilen çeklerin ödenmesi, kısmen ya da tamamen karşılıksız çıkması halinde ise gerekli işlemlerin yapılması gerekir.

İngiliz hukukunda ileri tarihli çeklerde karşılaşılan en önemli sorun olan vaktinden önce ibraz uygulamada bankanın ödemeyi reddetmesi ve ibraz için çekte yazılı sürenin beklenmesi ile çözülmüştür (Guest, 1998:165). Bu şekilde bir uygulamanın temel nedeni İngiltere’de ileri tarihli çekin bir centilmenlik anlaşması olarak görülüyor olmasıdır.

CYK ileri tarihli çekin vaktinden önce ibrazını hüküm altına almıştır. Bu hükme göre çek görüldüğünde ödenir aksine kayıtlar geçersiz sayılır, üzerine yazılı tarihten önce ibraz edilen çekler ibraz tarihinde ödenir (CYK 28).⁴ Yargıtay bir kararında: “Keşide günü olarak ilerideki bir günün gösterilmesi biçiminde düzenlenen sonraki günlü çekin geçerliliğini koruyacağı, bu tür çeklerde ibraz tarihinin son gününde ödenmek üzere bankaya ibraz edilebileceği gibi, çeki ele geçirir geçirmez de ibraz olanağının bulunduğunu benimsenmesi gerekir.” demek suretiyle CYK sistemine uygun bir görüş kabul etmiştir (11.HD 07.05.1981 E. 1981/1850 K.) 3167 Sayılı Çek Kanunu’nun 16. maddesi de ileri tarihli çeklerin vaktinden önce ibrazında ödeme yapılacağını öngörmekteydi. Hatta vaktinden önce ibraz edilen çeklerin karşılıksız çıkması halinde

⁴Tekinalp Kanun metninde geçen “payable” kelimesinin “ödenebilir” olarak anlaşılması gerektiğini ve bunun bankaya ödeme yapmak için yükümlülük getirmediğini, keşidecinin ödeme yapılmamasını her zaman bankadan isteyebileceğini savunmaktadır (Tekinalp, 2010).

hapis cezası öngörmekteydi. 3167 Sayılı Çek Kanunu'nun kabulünden önce de ileri tarihli çeklerin vaktinden önce ibrazı mümkün olmaktadır. Eğer ibraz sonucu çek karşılıksız çıkarsa dolandırıcılık davası açılmakta ancak ileri tarihli çeklerde hamilin ibraz tarihi gelmeden hesapta paranın bulunmayacağını bildiğine ilişkin Yargıtay görüşü uyarınca dolandırıcılık suçunun oluşmadığına karar verilmekteydi (Reisoğlu, 2011:145).

Daha öncede değindiğimiz gibi İngiliz hukukunda ileri tarihli çeklerin vaktinden önce ibrazı halinde ödeme yapılmamaktadır. CYK sistemine göre ise ileri tarihli çekin vaktinden önce ibrazı ve ödemenin yapılması mümkündür. TTK'da ileri tarihli çeklerin ibrazı veya ödenmesi konusunda hüküm bulunmamaktadır. ÇekK'nın geçici 3. maddesinin 5. fıkrasına göre 31.12.2017 tarihine kadar, üzerinde yazılı düzenleme tarihinden önce çekin bankaya ibrazı geçersizdir. Burada kanun koyucu ileri tarihli çeklerin vaktinden önce ibrazının önüne set çekmiştir. Vaktinden önce ibraz edilen çek karşılığı bulursa dahi geçerli bir ibraz olmadığından banka tarafından ödeme yapılmaz. Bu durumda TTK m.795'in 2. fıkrasının 31.12.2017 tarihine kadar uygulanması mümkün değildir. Bu uygulama CYK sistemi ile bağdaşmamaktadır. Erken ibrazın geçersiz kılınması ile birlikte uygulamada tartışmalı olan ileri tarihli çeklerde temerrüt faizinin başlangıç süresi açıklığa kavuşturulmuştur.⁵

İleri tarihli çek uygulamasında erken ibraz keşideci açısından büyük bir külfettir. Lehtarın da erken ibraz ederek hüsnüniyet kaidelerine uymadığı açıktır. Ancak keşidecinin korunması yahut lehtarın etik dışı hareketinin cezalandırılması adına bir kambiyo senedinin nitelikleri feda edilmemelidir.

KEŞİDECİNİN DÜZENLEME TARİHİNDEN ÖNCE ÖLÜMÜ, İFLASI VEYA KISITLANMASI

Bir çekin düzenleme tarihinden önce keşidecinin ölümü akla önemli bir soruyu getirmektedir. Acaba çek ileri tarihli bir çek midir yoksa bir dolandırıcılık suçu mu söz konusudur?

BOEA'ya dayalı hukuk sistemlerinde ileri tarihli çekin geçerliliğinin keşidecinin düzenleme tarihinden önce ölümü ile zarar görmeyeceği ve bu çeklerin ibraz edilmesinin mümkün olduğu kabul edilmiştir (George, 1901:588).

Türk Hukukunda öncelikle çekin ileri tarihli olup olmadığının araştırılması gerekir (19. HD 09.06.1997 E.9703 K. 5962). Çekin ileri tarihli çıkması halinde çek geçerliliğini koruyacaktır aksi durumda çekin geçersizliği tartışmalı değildir. Bu konuda bir Yargıtay kararında keşidecinin keşide tarihinden önce ölmüş olması sonuca etkili değildir denilmektedir (12.HD 01.12.2000 E.15786 K.18942) (Eriş, 2004:252).

İleri düzenleme tarihli çekte keşidecinin düzenleme tarihinden önce ölümü çeki geçersiz hale getirmemesi aynı hükmü kıyas olarak keşidecinin iflası veya kısıtlanmasında da uygulamayı mümkün kılmaktadır ("*Çeklerin keşide tarihi, iflasın açılması tarihinden sonraki bir tarihi taşımaktadır. Ancak bu çeklerin ileri tarihli düzenlendiği iddia edilmiştir. Bu yönün araştırılması ve sonucuna göre karar verilmesi gerekir.*"10. CD 19.12.1994 E.11287 K. 14286) (Eriş, 2004:251).

SONUÇ

Günümüzde para akışının oldukça kolaylaşması ve neredeyse saniyeler içinde yapılabiliyor olması artık çekin ortaya çıkış amacını yok etmeye başlamıştır. Ancak piyasanın senede olan güvensiz bakışı çeki olan ilgiyi halen daha sıcak tutmaktadır.

⁵ İleri tarihli çekin her zaman ibrazla sunulabileceğini çekin kısmen veya tamamen karşılıksız çıkması halinde temerrüt faizinin ibraz ile birlikte işlemeye başlayacağı hakkında: (Poroy & Tekinalp, 2013)

Belirtmek gerekir ki günümüzde kullanılan çek ödeme aracı değil kredi aracı olarak kullanılmaktadır. Günümüzde hem İngiltere’de hem de Türkiye’de çekin vasfına yönelik hamleler yapıldığı gözlemlenmektedir ancak bu hamlelerin piyasa göz önünde bulundurulması yapıyor olması hamleleri etkisiz kılmaktadır.

İngiliz hukuku ile Türk hukuku arasında çeki ilişkin temel farklılığın Anglosakson hukuk sistemi ile Cermen hukuk sistemi arasındaki farklılıktan kaynaklandığını söylemek mümkündür. Asıl olarak Türk hukuku ile İngiliz hukukunun çeki bakış açısı benzerlik taşımaktadır. Ancak yazılı kurallardan ziyade teamüllere dayalı bir hukuk sistemi benimseyen İngiliz hukuku çeki ilişkin katı ve kısıtlayıcı düzenlemeler yapmaktan kaçınmıştır. Türk hukukunda ise çekin vasfına ilişkin çok daha katı düzenlemelerin varlığından bahsetmek mümkündür. İleri tarihli çek açısından CYK sisteminin kabul edilmemiş olması ibraz yönüyle Türk ve İngiliz sistemlerini eş kılmıştır. Ancak belirtmek gerekir ki her ne kadar sistem benzer olsa dahi İngiliz hukuk sisteminin olaya bakış açısı Türk hukuk sisteminden oldukça farklıdır (İngiliz hukuk sisteminde ileri tarihin bir centilmenlik anlaşması olarak kabul edildiğini belirtmiştik). İngiliz hukukunda uygulamada ortaya çıkabilecek sorunlar çok daha erken çözülmüş olmasına rağmen Türk hukukunda sorunların çözümü için emsal teşkil edebilecek Yargıtay kararlarını beklemek gerekmiştir.

Uygulamada oldukça sık görülen ileri tarihli çeklerin geçersiz sayılması piyasayı zor durumda bırakacağından ayrıca ispatı ve kontrolü zor olduğundan mümkün değildir. Hali hazırda hiçbir ülkenin bu yönde bir çalışması da bulunmamaktadır. Ancak ileri tarihli çek ibrazında CYK sisteminin benimsenmemesi çek lehtarını zor durumda bırakmakta ve faktöring adı verilen komisyon karşılığında çeki nakde çeviren işletmelere yönlendirmektedir. Hiç şüphesiz bir çekin vade beklememek için bir işletmeye komisyon karşılığı devri çekin kambiyo amacına aykırıdır. Bu sebeple ileri tarihli çekin vaktinden önce ibrazını yasaklayan ÇekK m.3 f.5 yerinde bir düzenleme değildir.

KAYNAKÇA

- Eriş, G. (2004). *Açıklamalı, İctihatlı, Uygulamalı Çek Hukuku*. Ankara.
- Reisoğlu, S. (2011). *Çek Hukuku*. Ankara.
- İntan, N. (1966). Kaanunname-i Ticarete Göre Protestolar. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* , 22 (1), 829-846.
- Çöl, H. C. (2004). İleri Tarihli Çeki İlişkin Sorunlar. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* , 52 (1), 195-220.
- Gençtürk, M. (2011). Çek Kanununda Düzenlenen Yeni Sisteme Göre İleri Tarihli Çekler Üzerine Bir Değerlendirme. *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* , 15 (1-2), 119-159.
- Usher, A. P. (1914). The Origin Of Bill Of Exchange. *Journal of Political Economy* , 22 (6), 566-576.
- Bigelow, M. M. (1893). *Notes and Cheques and the English Bills of Exchange Act*. Boston: Little Brown and Company.
- Guest, A. G. (1998). Checks and Check Collection: A Comparison Between the Common Law and the Geneva Systems. R. C. Effros. içinde Washington: International Monetary Fund.
- George, H. (1901). Payment by Drawee After Drawers Death. *Harvard Law Review* , 14 (8), 588-594.
- Infoplease. (tarih yok). <http://www.infoplease.com/>. 10 20, 2017 tarihinde Infoplease: <http://www.infoplease.com/ipa/A0001522.html> adresinden alındı
- Poroy, R., & Tekinalp, Ü. (2013). *Kıymetli Evrak Hukuku Esasları*. İstanbul: Vedat Kitapçılık.
- Tekinalp, Ü. (2010). 5941 Sayılı Çek Kanunu Paneli, 26 Mart 2010. *5941 Sayılı Çek Kanunu Paneli* (s. 85). Ankara: Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi.